Punkt i protokollet PR 138/2018 rd

Plenum

Onsdag 9.1.2019 kl. 14.06—19.54

3. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av värdepappersmarknadslagen och aktiebolagslagen samt vissa lagar i samband med dem

Regeringens proposition RP 305/2018 rd

Remissdebatt

Talman Paula Risikko: Ärende 3 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till ekonomiutskottet.

För remissdebatten reserveras högst 30 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet.

Debatt

14.40 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinalain ja osakeyhtiölain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi on kyse ennen kaikkea kahdesta mielestäni isosta kysymyksestä.

Me ehdotamme esityksessä muutettavaksi arvopaperimarkkinalakia ja osakeyhtiölakia niin, että pörssiyhtiön osakkeenomistajien vaikutusmahdollisuutta palkitsemispolitiikkaan ja sen sisältöön ehdotetaan vahvistettavaksi, ja siten, että pörssiyhtiössä päätöksen hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten sekä toimitusjohtajan palkitsemisesta olisi perustuttava yhtiökokoukselle esitettyyn palkitsemispolitiikkaan. Osakkeenomistajien palkitsemispolitiikkaa koskeva päätös yhtiökokouksessa olisi neuvoa-antava.

Toinen merkittävä kokonaisuus on se, että pörssiyhtiön oikeutta saada tietoja osakkeenomistajistaan parannettaisiin. Ehdotetut säännökset kohdistuvat pörssiyhtiöiden ulkomaalaisiin omistajiin, joiden sijoituksia hoidetaan hallintorekisteröinnin hoitajien tai sijoituspalveluyritysten toimesta. Eli pörssiyhtiö saisi huomattavasti paremmin tietoja omistajistaan. Tämä on siis tarkoitettu pörssiyhtiöiden työvälineeksi ja tiedonsaannin parantamiseksi, ei suoraan viranomaisten, vaan toisaalla me olemme jo tehneet lakiesityksen, joka on eduskunnassa käsittelyssä ja jossa viranomaisten tiedonsaantia merkittävästi parannetaan eduskunnan tahdon mukaisesti luopumalla yksinkertaisesta menettelystä.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä lyhyellä esittelyllä toivon hyvää keskustelua.

Puhemies Paula Risikko: Puhujalistaan.

14.42 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Myös tämä on tärkeä lakiesitys, joka liittyy jo lähes puolitoista vuotta sitten annettuun EU:n direktiiviin, joka liittyy osakkeenomistajien oikeuksiin tuntea se yhtiö, johon he ovat tehneet sijoituksia. Toisin sanoen toisin kuin useimmiten lainsäädännössä tässä on lähdetty siitä, että piensijoittajalla, osakkeenomista-

jalla on oikeuksia tietää, mihin on sijoitettu. Suomessakinhan on esimerkkejä siitä: jos otan esimerkiksi Afarak Groupin, niin sen todellista edunsaajaa ei tiedetty suomalaisessa pörssiyhtiössä, jolloin osakkeenomistajien oikeudet tulivat poljetuiksi.

Tähän EU:ssa tekeillä olleeseen lainsäädäntöön, joka siis lisää läpinäkyvyyttä yhtiöissä, viitattiin täällä salissa käydyssä hallintarekisterikeskustelussa jo moneen kertaan. En nyt siihen uppoa tämän syvemmälle, mutta totean, että jo tuolloin tehtiin havainto siitä, että eurooppalainen valtavirta on ollut menossa siihen, että yhtiöiden omistaminen on entistä läpinäkyvämpää, ja siihen sopi huonosti se Suomen hallituksen valitsema linja, että Suomessa vallinneessa erittäin hyvässä läpinäkyvyydessä — tieto siitä, ketkä omistavat suomalaisia yhtiöitä — otettiin takapakkia, kuten ministeri Orpo tuossa mainitsi, ja silloisen talousvaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Turusen kanssa päästiin yhteisymmärrykseen siitä, että jonkinlaisia paikkaustoimenpiteitä asiaan tehdään ja ne tulevat myöhemmin tänne saliin käsittelyyn.

Se, mitä sitten liittyy näihin tämän esityksen muihin osiin, on myös merkittävää. Kun kysyin aikanaan Lontoon Cityn ammattilaiselta, mikä oli tärkein tekijä finanssikriisin syntymiseen, niin hän vastasi yhdellä sanalla, ja se oli palkitseminen. Eli oltiin päästy sellaiseen tilanteeseen, jossa varsinkin rahoitusalalla palkitseminen oli täysin irronnut yhtiön tuloksesta tai sitten palkitun henkilön varsinaisesta panoksesta siihen, miten yhtiö menestyy. Ja jälki oli karmeaa: satojen, ellei tuhansien miljardien eurojen monivuotinen taantuma, suurtyöttömyys globaalilla mittakaavalla, ja kuten muistetaan, se osui Suomeen vuonna 2009 erityisen kovalla tavalla.

Tämä lainsäädäntö on välttämätöntä, ja kannattaa koko ajan muistaa se, miksi tällaiset toimet ovat tärkeitä. Kymmenen vuotta on lyhyt aika, mutta silti näyttää siltä, että ne varsinaiset perusteet siihen, miksi rahamarkkinat on saatava parempaan valvontaan, tuppaavat usein unohtumaan.

14.45 **Eero Suutari kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys on hyvä lakiuudistus, jossa koko EU:n alueella laitetaan osakeyhtiön läpinäkyvyys samalle tasolle, jolloinka tämä suomalainen, voisi sanoa, kohtuuhyvä ja kärjessä oleva läpinäkyvyys mahdollistuu myös muualle ja näin osakkeenomistajan oikeudet ja tietysti velvollisuudet asettuvat samalle tasolle. Tässä nimenomaan se, että osakeyhtiön yhtiökokous määrittelee yhtiön politiikan, miten se palkitsee yhtiön johtoa ja muuta toimintaa, voisi sanoa, kirkastaa sen näkymän sille osakkeenomistajalle, ettei voi tulla sitten myöhemmin yllätyksiä, joissa hallitus olisi palkinnut sellaisesta toiminnasta tai sellaista henkilöä yhtiössä, jolla ei voi perustella alkuperäisen politiikan mukaista toimintaa. Tässä tietysti myös tehdään yhtiön lähipiirin velvollisuudet ja oikeudet entistä tarkemmalle tasolle ja läpinäkyvämmiksi, ja myös esimerkiksi valtakirjalla toimijoitten läpinäkyvyys on jatkossa parempi. Myös esimerkiksi sellaisen valtakirjayhtiön toiminnan läpinäkyvyyttä parannetaan, joka sijoittaa yksityisen osakesijoittajan varallisuutta muualle.

14.47 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Tämän direktiiviin perustuvan lakimuutoksen tavoite on edistää osakkeenomistajien vaikutusmahdollisuuksia pörssiyhtiöissä sekä lisätä tiedon ja omistusten avoimuutta yhtiöiden ja sijoittajien välillä. Kyseessä on minimiharmonisoiva direktiivi, eli kansallisesti voi säätää myös minimiä paremmin.

Direktiivi on erittäin tervetullut, ja tämä lakimuutos on tervetullut. Tällä parannetaan pörssiyhtiöiden oikeutta saada omistajatietonsa, ja on hyvä, että tiedonsaantioikeutta ja

avoimuutta vahvistetaan lain kautta. On kuitenkin valitettavaa, että hallitus on linjannut, että esimerkiksi verottajalla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta käyttää tätä tiedonsaantiväylää. Toivon, että tätä valiokuntakäsittelyssä harkittaisiin, koska verottaja on näin esittänyt toiveen, ja tulisi selvittää, onko direktiivin puitteissa mahdollista avata tämä väylä myös viranomaisille tarpeen mukaan.

Toinen hyvä asia tässä direktiivissä on palkitsemispolitiikka, mihin tuossa esimerkiksi edustaja Harakka aiemmin jo viittasi. Direktiivi ja siihen pohjautuva laki parantavat osakkeenomistajien vaikutusmahdollisuuksia johdon palkitsemiseen. Valitettavasti hallitus on kuitenkin esityksessä hieman vesittänyt tätä tavoitetta tekemällä yhtiökokouksen palkitsemisäänestyksestä vain neuvoa antavan, ja haluaisin kysyä, miksi näin, koska direktiivi mahdollistaisi myös sen, että yhtiökokouksen äänestystulos palkitsemispolitiikasta olisi johtoa sitova, ja myös jotkut jäsenmaat ovat tähän päätyneet. Silloinhan tämä olisi vielä avoimempaa, läpinäkyvämpää ja sitovampaa kuin vain neuvoa antava velvollisuus noudattaa yhtiökokouksen äänestystä palkitsemisissa.

Tässä lakimuutoksen yhteydessä sijoituspalveluyrityksille tulee velvollisuus laatia ja julkistaa omistajaohjauksen periaatteensa. Kuitenkin tämä lakiesitys jättää mahdollisuuden olla julkistamatta näitä linjauksia ja perustella sitten se, miksi ei julkisteta näitä linjauksia. Kysyisin: Miksi tällainen valinta on tehty? Eikö yhtäläinen julkistamisvelvollisuus kaikille olisi avoimempaa ja läpinäkyvämpää ja toteuttaisi tavoitetta paremmin?

14.49 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys lisää omistamisen läpinäkyvyyttä ja vähentää omistamisen kasvottomuutta, mikä on tervetullut uudistus. Tämä esitys antaa myös mahdollisuuden mielenkiinnon lisääntymiseen sijoittamistoimintaan ylipäätään. Ei ole kansantaloudellisesti järkevää se, että tuottamattomilla pankkitileillä on tänäkin päivänä yli 80 miljardia euroa. Tämä esitys helpottaa tätä tuskaa, jos ihmisillä on ollut tämä ajatus, että ei halua kasvottomille pörssimarkkinoille rahojansa laittaa, kun ei tiedä, kuka niistä lopulta hyötyy. Tässä annetaan nyt mahdollisuutta paremmin saada tietoa siitä, miten minun omistukseni vaikuttavat.

Olisi hienoa myös, että sosiaalinen sijoittaminen voisi lisääntyä ja meillä olisi yleistä hyötyä tuottavia sijoitustoimintoja, jotka maailmalla nopeasti yleistyvät. Monet rikkaat ihmiset nyt perustavat erilaisia yhtiöitä, joissa kanavoidaan jo niiden omistuksissa, että voitto tullaan käyttämään sosiaalisesti yhteisen hyvän lisäämiseen ja maailman parantamiseen. Toivon, että tämä positiivisuus sijoittamisen ympärillä voisi lisääntyä. Se voisi myös avata uusia mahdollisuuksia hyvän tekemiseen.

14.51 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkasen puheenvuoro on suuressa kuvassa aivan oikeanlainen, sillä nimenomaan tileillähän seisotetaan turhan suurta summaa varoja, ja ne olisi hyvä saada toki yhtiöiden, yritysten käyttöön sijoittamalla.

Mutta tässä on myös kolikon kääntöpuoli: Minulle on tullut muutamankin kerran vastaan tällainen tilanne, että vanhempi henkilö on sijoittanut varallisuuttaan, säästöjään näihin rahastoihin. Ja olen huomannut, että rahastojen markkinointi on ollut aika kiihtyvää Suomessa ja se on usein aika aggressiivistakin, ja sanotaan suoraan, että vähän katteettomia lupauksia usein annetaan, kun niitä rahastoja myydään, kun kuluttajan täytyisi kuitenkin ymmärtää, että siinä, kun hän sijoittaa rahastoon, on riski, että hän häviää huomattavasti, varsinkin nyt kun tiedetään, että tämä vuosi näyttää markkinoilla aika turbulentilta.

Se on siis oikeastaan kysymykseni tässä ministerille, että kun kuluttajansuoja on aika heikko ja palkkioiden suuruudet vaihtelevat aika paljon eli kulut ovat aivan erilaiset rahastoittain, niin näettekö jonkinnäköistä tarvetta kuluttajansuojan parantamiselle. Kuitenkin jos ihan voimassa olevan kuluttajansuojasäännöstön valossa joku vanhus tosiaan — niin kuin yksi tämmöinen viesti minulle tuli — on sijoittanut tyyliin pankin omaan rahastoon pankkivirkailijan suostuttelemana koko omaisuutensa, niin ei siinä oikein ole kuluttajansuojaa, kun henkilön voidaan kuitenkin jollain tapaa katsoa ymmärtäneen, mihin laittaa rahansa, mutta hän ei ehkä ole ymmärtänyt sitä, että näissä pankin omissa rahastoissa voi olla aika suuret kulut ja että sen voi menettää. Tässä on yksi asia, mikä on vähän mietityttänyt, ja siksi kysyn sen tässä yhteydessä.

Mutta sitten toinen ajankohtainen aihe, jonka haluan nostaa tässä esiin ja jota edustaja Harakka on aika paljon tuonut ilmi, on nimenomaan ulkomaisten sijoittajien verotus. Onko siihen kokoomuksella mitään kantaa, että olisiko se oikeasti hyvä tapa kerätä veroja lisää Suomessa? Ainakin perussuomalaisia kiinnostaisi kovasti lähdeveron käyttöönotto ulkomaisissa sijoituksissa.

Norjahan nimittäin, kuten valtiovarainministeri varmaan on hyvin tietoinen, nostaa ulkomaalaisilta perittävän lähdeveron 15 prossasta 25 prossaan. Tämä systeemi, että yksittäiset sijoittajat joutuvat hakemaan takaisin sitä, on nyt kohtuuttoman hankala suomalaistenkin sijoittajien kannalta, joilla on paljon sijoituksia just nimenomaan Norjassa ja muissa Pohjoismaissa — myös Tanskalla on suunnilleen sama tilanne, siellä taitaa olla 27 se prosentti. Miten te aiotte reagoida tähän, että Norja nosti tämän nyt 25 prosenttiin [Puhemies koputtaa] ja Suomessahan se ei laskenut kuitenkaan? Kai te tähän jotenkin reagoitte?

14.54 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Omistamisella on väliä, ja omistajan oikeuksilla on väliä, ja siihen liittyen on erittäin myönteinen tämä käsittelyssä oleva lakiesitys siitä, että osakeyhtiön omistajien oikeuksia ja vaikutusmahdollisuuksia yhtiön toimintaan laajennetaan. Itse kyllä kuulun siihen koulukuntaan — joka vaikuttaa varsin suurelta tässä salissa — että toivoisin, että myös entistä useampi suomalainen lähtisi yhtiöihin omistajiksi, totta kai sekä oman yrittäjyyden kautta pienempiin yhtiöihin että myös sitten suomalaisiin pörssiyhtiöihin. Kyllä me tarvitsemme sitä niin sanottua kansankapitalismia, vaikka kapitalismi tuntuukin joskus vähän ikävältä sanalta. Kotimaista omistajuutta, sinivalkoista omistajuutta me tarvitsemme lisää.

Itsekin pidän vähän huonona sitä, että suomalaiset edelleenkään eivät sijoita juuri muuhun kuin pankkitileille. Rahastoja käytetään aika paljon, ja ne ovat ihan hyviä. Yhdyn siihen huoleen, että tietysti kuluttajansuojasta pitää huolehtia, mutta aktiivinen sijoittaminen, aktiivinen säästäminen on tärkeä ja myönteinen asia. Mutta toivoisin kyllä, että enemmän saataisiin varsinkin suomalaisiin osakeyhtiöihin tavallisia suomalaisia työssä käyviä, tavallisia yrittäjiä, tavallisia opiskelijoita, eläkeläisiä omistajiksi. Kyllä sillä vaan on sitten pitkässä juoksussa merkitystä siinä, missä työpaikat ovat ja missä tuotantolaitokset ovat. Ja siihen liittyen tämä on erinomainen esitys.

Haluan kiittää muutenkin Sipilän hallitusta, ja kun sitä nyt edustaa täällä valtiovarainministeri, niin häntä sitten vielä erityisestikin siitä, että tällä vaalikaudella on edistetty minun mielestäni kotimaista omistajuutta ja pienosakeomistajuutta. Tämä oli erittäin hieno asia tämä osakesäästötili, joka on tuotu tänne eduskunnan käsittelyyn, ja toivon, että sitä kehitetään jatkossa pohjoismaiseen suuntaan, ruotsalais-norjalaiseen suuntaan, että sinne saadaan jatkossa sitten osakkeitten lisäksi myös muita rahoitustuotteita. Kyllä meidän pi-

tää kannustaa kansalaisia säästämiseen ja sijoittamiseen ja sellaiseen omaan varautumiseen. Se tuo vakautta ja turvallisuutta yhteiskuntaan.

14.56 **Kaj Turunen kok:** Arvoisa puhemies! Kaksi kiitosta valtiovarainministeri Petteri Orpolle: Ensinnäkin tästä esityksestä — tämä esitys lisää läpinäkyvyyttä omistamisesta — ja toinen kiitos osakesäästötiliesityksen läpiviemisestä.

Tässä keskustelussa tulikin esille, että 80 miljardia, joka on aika iso summa, lepää käyttämättömänä pankkitileillä. Itse asiassa näinhän se ei aivan ole, vaan kysymys on siitä, kenen käytettävissä tämä 80 miljardin summa on. Nyt se on pankkien käytettävissä, ja pankit kyllä tätä summaa aktiivisesti käyttävät, mutta kun ne ovat kansalaisten rahoja, niin yhtä lailla kansalaiset voisivat itse sitä 80:tä miljardia käyttää tuottavasti. Tällä hetkellä, silloin kun se kansalaisten puolesta lepää siellä pankkitileillä pankkien käytössä, korko tälle rahalle on nolla.

Tämä osakesäästötili on äärimmäisen hyvä tapa kannustaa kansalaisia käyttämään sitä omaa varallisuuttaan sijoittamiseen, ja tämä osakesäästötili mahdollistaa sen, että verot maksetaan siinä vaiheessa, kun sieltä tililtä rahaa sitten otetaan pois. Omana kantanani sanoisin sen, että se on siinä mielessä kätevää, että kyllä sijoittamisesta voi tulla jollakin aikavälillä tappioita ja jollakin aikavälillä myöskin voittoja, ja silloin voi itse määritellä omien tarpeiden mukaan sen ajankohdan, kun rahaa sieltä nostaa, ja siinä vaiheessa maksaa sitten veroja.

Puhemies Paula Risikko: Sitten, ministeri, haluatteko käyttää puheenvuoron? Riittääkö 2 minuuttia?

14.58 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Kyllä kaksi minuuttia riittää.

Ensinnäkin kiitos puheenvuoroista.

Ensin tästä palkitsemispolitiikasta: Edustaja Sarkkinen kysyi, miksi ei sitovaa. Tätä pohdittiin pitkään, ja työryhmässäkin oli kahta eri mieltä, mutta sitten kuitenkin päädyimme siihen, että neuvoa-antava on riittävän vahva ohjauskeino, ja kuitenkin yhtiökokous pääsee äänestämään sitä kautta yhtiön palkitsemispolitiikasta. Ratkaisevaa oli se, että katsottiin, että kun maailma muuttuu nopeasti ja yrityksen toimintaympäristö voi muuttua nopeasti, silloin se antaa riittävän liikkumavaran toimivalle johdolle eli hallitukselle, jolla on vastuu nimenomaan toimitusjohtajan palkkaamisesta ja työstä. Tämä vahvistaa merkittävästi yhtiökokouksen eli osakkeenomistajien asemaa, ja ehkä tähän voisi ottaa sivujuonteena sen, mitä tulee valtionyhtiöihin, että halutessaan — ja mielestäni pitää haluta — valtio-omistaja pystyy hyvin voimakkaasti kyllä viestittämään oman kantansa palkitsemispolitiikassa yhtiökokouksen kautta omistajana ja pystyy sitä kautta näyttämään esimerkkiä. Minusta tämä on oleellista.

Sitten edustaja Tavio nosti esille kuluttajansuojan. Me paransimme MiFID I -sääntelyssä itse asiassa sijoittajansuojaa. Tämä huoli, jonka nostitte esiin, on aivan oikea, ja siihen on puututtukin uudistamalla lainsäädäntöä. Sen lisäksi tiedän, että sekä valtiovarainministeriön virkamiehet että Finanssivalvonta seuraavat hyvin tarkasti sitä, että sijoitustuotteita myytäessä sijoituksen tekijä todella saa kaiken ja oikean ja tarvittavan tiedon myöskin todellisista kuluista ja sijoituksen laadusta.

Arvoisa puhemies, ehkä tämä tässä vaiheessa riittää.

Punkt i protokollet PR 138/2018 rd

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till ekonomiutskottet.